

Primljen 16. 1. 2009.

STRUČNO SAVJETOVANJE ZA LEKTORE HRVATSKOGA JEZIKA KAO INOJEZIČNOGA (SIH)

*Iva Nazalević **

Croaticum, Zagreb

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 4. i 5. srpnja 2008. održano je Stručno savjetovanje za lektore hrvatskoga jezika kao inojezičnoga. Organizatori Savjetovanja bili su Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za kroatistiku, Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Predsjednica Programskog odbora bila je Zrinka Jelaska. Organizacijski su odbor Savjetovanja činili lektori i vanjski suradnici Croaticuma, a predsjednici su bili Sanda Lucija Udier i Staša Skenžić. Program je sačinjavalo 13 predavanja, radionice i Okrugli stol. Na Savjetovanju su sudjelovali brojni istaknuti kroatisti iz Hrvatske i inozemstva (Slovenija, Ukrajina), povjesničari književnosti, povjesničari umjetnosti, fonetičari, anglisti, polonisti, lektori hrvatskoga jezika, književnosti i kulture zaposleni na inozemnim obrazovnim ustanovama te predstavnik Uprave za međunarodnu suradnju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Savjetovanje je otvoreno pozdravnim govorom koordinatorice Croaticuma Sande Lucije Udier nakon čega je uslijedilo predstavljanje Croaticuma (Jelena Cvitanušić i Iva Nazalević).

Uvodno je predavanje održala Zrinka Jelaska. Govorila je o prijamnom pristupu poučavanju hrvatskoga jezika. Na primjerima je pokazano kako poučavati neke jezične jedinice te kako se pažnja učenika može usmjeriti na sam jezik u okviru komunikacijske kompetencije. O stereotipizaciji u glotodidaktičkom procesu govorila je Barbara Kryžan-Stanojević. Za potrebe izlaganja istraženo je koliko stav okoline u kojoj se odvija didaktički proces utječe na uspjeh procesa poučavanja stranoga jezika. Na primjeru materijala hrvatskoga dnevnog tiska proučen je put stvaranja kulturnoga stereotipa Poljaka te razlikovanje tog stereotipa od onoga ponuđenog u udžbenicima poljskoga jezika namijenjenim strancima. Istraženi su i hrvatski stereotipi u udžbenicima hrvatskoga jezika za strance. Ivo Pranjković održao je predavanje o gramatičkim i pragmatičnim ulogama i značenjima čestica u hrvatskome standardnom jeziku. Naglašene su raznolike mogućnosti tipologizacije i istaknute posebnosti pojedinih vrsta čestica. Upozoreno je na njihovu važnost u organizaciji sintaktičkih struktura te na potrebu izdvajanja poredbenih, pokazanih i optativnih čestica u posebne skupine. O ulozi fonetike u nastavi hrvatskoga kao inojezičnoga govorile su Vesna Mildner i gošća s Filozofskoga fakulteta u Ljubljani Vesna Požgaj-Hadži. U izlaganju o fonetskoj korekciji Vesna Mildner je objasnila čimbenike karakteristične za tu metodu te njezin postupak. Na

* Iva Nazalević, Croaticum, Zagreb; e-mail: nazalevic@yahoo.com

zvučnim su primjerima prikazani rezultati prije i poslije individualnih vježba s polaznicima različitih materinskih jezika koji uče hrvatski kao strani jezik. Na pitanje gdje su granice fonetske kompetencije i koliko je pozornosti posvećeno fonetskoj razini u udžbenicima hrvatskoga jezika kao stranog te kakvu ulogu u stjecanju fonetske kompetencije imaju lektori hrvatskoga jezika na stranim sveučilištima, pokušala je odgovoriti Vesna Požgaj-Hadži. Ukazala je na važnost učenja pravilnoga izgovora i u stranome i u prvome jeziku napomenuvši kako govorna kompetencija ne uključuje samo komunikacijsku nego i estetsku funkciju jezika. Raspravom o spomenutim temama završen je prvi dan Savjetovanja.

Drugi je dan Savjetovanja otvoren izlaganjem Krešimira Nemeca o najnovijim tendencijama u hrvatskoj prozi. Naglasak je stavljen na tzv. stvarnosnu prozu te na popularnu književnost koja brišući granice između „visokoga” i „niskoga” uspostavlja nov estetski poredak. Ukazano je i na nove oblike produkcije te na mogućnosti njihova književnopovijesnog kontekstualiziranja (blog, interaktivna književnost). Problematizirana je i uloga medija, medijskih manipulacija na književnom tržištu i novih produkcijskih strategija. O hrvatskoj spomeničkoj baštini u europskom kontekstu govorio je Miljenko Jurković. Ostvarenjima u predromanici i ranoj renesansi u izlaganju je posvećeno najviše prostora jer je u tom razdoblju hrvatski doprinos europskom umjetničkom stvaralaštvu najveći. U pregledu po razdobljima predstavljena su najznačajnija ostvarenja hrvatskog umjetničkog stvaralaštva ugrađenog u europski kulturni krug. Jasna Novak Milić u svojem je izlaganju ukazala na važnost međukulturalne kompetencije učenika kao cilja nastave drugoga i stranoga jezika. Da bi se postigla određena razina međukulturalne kompetencije, potrebno je poznavati tzv. „malu” kulturu zemlje čiji se jezik usvaja ili uči (životne navike ljudi, običaji itd.) kojoj se u nastavi pridaje znatno manja pozornost od tzv. „velike” kulture (poznavanje povijesti, znamenitosti itd.). U radionici se pokušalo osvijestiti pojam „male” kulture i pokazati kako se ista može uključiti u nastavu jezika. Josip Lasić, gost sa splitskog Filozofskog fakulteta, iz Centra za hrvatske studije u svijetu, govorio je o hrvatskome kao drugome i stranome jeziku u prekomorskim zemljama. Naglasak je bio na povijesti osnutka katedara hrvatskoga jezika i književnosti u Sydneyu (Australija) i Waterloo (Kanada), ustroju te njegovim prednostima i nedostacima. Studiji hrvatskoga jezika koji osiguravaju program hrvatskoga jezika i kulture za sva australska, odnosno kanadska sveučilišta, koordinirani su iz Centra za hrvatske studije u svijetu Filozofskog fakulteta u Splitu. Uslijedio je Okrugli stol koji je vodio predstavnik Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa iz Uprave za međunarodnu suradnju Staša Skenžić. Tema Okruglog stola bila je što znači biti lektor inojezičnoga hrvatskog. O svojim iskustvima u nastavi hrvatskoga jezika kao stranog na stranim sveučilištima govorile su Željka Macan, Vesna Požgaj-Hadži i Nataša Veinović, lektorice hrvatskoga jezika, književnosti i kulture s višegodišnjim iskustvom, te Ljudmila Vasiljeva, gošća kroatistica s Lavovskog nacionalnog sveučilišta „Ivan Franko”. Voditelj Okrugloga stola je istaknuo kako su lektori mali hrvatski kulturni centri u svijetu, pa je bilo riječi o tome koje osobine treba imati jedan lektor, što se od njega očekuje, te kakva su dosadašnja iskustva lektora. Naveden je niz razloga zašto je lektorski posao specifičan i zanimljiv te su istaknute mogućnosti koje lektori, uz svakodnevne obveze na fakultetu, imaju za promociju i prezentaciju hrvatske kulture (organiziranje gostovanja, izleta, filmskih projekcija itd.). O kolokacijama u učenju hrvatskoga kao drugog

i stranog jezika govorila je Bernadina Petrović. Navevši niz primjera na kojima objašnjava zašto učenje kolokacija neizvornim govornicima omogućuje učinkovitiju komunikaciju, iznijela je konkretne prijedloge za ovladavanje kolokacijskim kombinacijama. Ivana Vidović Bolt istražila je zamke u učenju hrvatskoga jezika u poljskoj govornoj sredini (u Poljskoj postoje četiri studija i dva lektorata hrvatskoga jezika). Ukazavši na postojanje međujezičnih interferencija te na najčešće pogreške na fonetskoj i fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini, ponudila je nekoliko načina za njihovo izbjegavanje i uklanjanje. Marica Čilaš-Mikulić i Milvia Gulešić Machata vodile su radionicu posvećenu padežima, jednoj od jezičnih osobitosti hrvatskoga jezika koju učenici inojezičnoga hrvatskog neslavenskog podrijetla često navode kao najtežu. Govorilo se o metodama poučavanja padeža, uvođenju padežnih funkcija, jezičnim vježbama i aktivnostima usmjerenima na poučavanje određenoga padeža. Druga je tema radionice bila poučavanje padeža u različitim skupinama (studenti kroatistike i slavistike na stranim sveučilištima, nehomogene skupine itd.). Završno se izlaganje Savjetovanja odnosilo na pristup obradi leksičkih jedinica što su istražile i predstavile Sanda Lucija Udier i Marica Čilaš Mikulić. Istaknuvši važnost vokabulara u nastavi stranoga i drugoga jezika, navele su načine, aktivnosti i strategije uz koje ga učenici mogu bolje naučiti. Naglasile su kako je potrebno dobro osmisliti koje će se leksičke jedinice poučavati u nastavi, u kojoj količini i kojim redoslijedom te poticati učenike na samostalno ovladavanje vokabularom.

Nakon izlaganja uslijedila je rasprava, podjela potvrda o sudjelovanju i zatvaranje Skupa. Drugo je po redu Savjetovanje za lektore, ali prvo u organizaciji Croaticuma, okupilo 60-ak sudionika. Pokazalo se iznimno korisnim za lektore hrvatskoga jezika, književnosti i kulture na stranim sveučilištima, koji zbog prirode svojeg posla rijetko neposredno kontaktiraju. Ovako im je konačno dana mogućnost upoznavanja, razmjene znanja i stručnoga iskustva te daljnega stručnog usavršavanja.

